

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 2039
Tarih : 17.05.2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Atık işçilerinin sorunlarının araştırılması ve alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 104. Ve 105. Maddeleri Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

Berdan Öztürk
Ağrı Milletvekili

GEREKÇE

Atık işçiliğinin geçmişi 1980'lere kadar uzuyor. Kırdan kente yoğun göçün birer sonuç olarak hayatımızın yanında yöresinde üretici bir geçmişe sahipler. Buna özellikle düşük yoğunluklu savaşın neden olduğu Kürt göçünü de eklersek sayıları yüz binleri bulan büyük bir kütle ile karşı karşıya kalırız. Kâğıt, pet, plastik, çinko, krom, pirinç, alüminyum, bakır, hurda... Geri dönüşümü olan ne varsa toplayan ve geçimini çöpten sağlayan ve çöpü karıştıran atık işçileri, asıl olarak doğanın yeniden üretimi sürecine paha biçilmez bir katkı yapıyorlar. Her türlü sosyal güvenceden yoksun, kaç saat süreceği belli olmayan ve sürekli bir yükte dolaşmayı gerektiren ve zorunluluktan yapılan atık kâğıt işçilerinin sorunları da çığ gibi büyüyor.

Ankara Valiliğince 6 Eylül 2013 günü yayımlanan genelgeyle belediyelerden izin belgesi almayanların kâğıt toplaması yasaklanmıştı. Genelgenin gerekçesinde özet olarak “*kayıt dışı ekonomik faaliyetin önlenmesi, bu işi yapan kişilerin kendi yaşam şartlarının iyileştirilmesi*” olarak belirtilse de gerçekte toplanılan atıkların kayıt altına alınması ve Büyükşehir belediyesi başta olmak üzere belediyeler ve lisanslı şirketlerce yürütülmek istenmesidir. Onların çöpten çıkan katıklarına da birileri yine kar hırsıyla göz dikiyor.

Bununla beraber katı atık geri dönüşüm sistemleri kurulup yaygınlaşmaya başladıkça geri dönüşümdeki kazancın yüksekliği ile birlikte kendi sektörü oluşmaya başlamış ve 1999 yılında Atık Borsası çalışmaları başlamıştır. Atık Borsası halen TOBB'a bağlı olarak çalışmaktadır.

Atık kağıt alımları ise öncelikle Türkiye Selüloz Ve Kağıt Fabrikaları A.Ş (SEKA) tarafından yapılmaktayken, sektördeki kazançlı yapının gelişmesi ile birlikte özel sektörün ağırlığı fazlalaşmıştır. *"1990 yılında SEKA'nın atık kağıt alımındaki payı %16, özel sektörün ise % 84 iken, 2001 yılında SEKA'nın payı % 5'e düşmüş, özel sektörün payı ise % 95'e yükselmiştir"*. SEKA 2005 yılında kapatılmıştır.

1991 yılında ise 14 sanayi kuruluşu tarafından ortaklaşa kurulan Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı (ÇEVKO) 2002 yılında uluslararası "Yeşil Nokta" markasının Türkiye'deki kullanım hakkını elde etmiş ve Türkiye'yi Avrupa birliğinde geri dönüşüm alanında temsil etme hakkı kazanmıştır.

Hammadde kaynakları pazar döngüsü için vaz geçilmez birer unsur. Geri dönüşüm sektörü de kapitalistler için böyle bir pazar anlamına geliyor. Çöplerden toplanan atıklar, çöp arıtım tesislerinden geçirilip yeniden hammadde olarak kullanıma giriyorlar. Dünyada 100 milyarlarca dolarlık bir pazardan söz ediyoruz.

Bunun bir sonucu da gelişen pazar ile birlikte atık toplama işinde bağımsız olarak çalışan insanların çalışma hakları ellerinden alınmaktadır.

Bir atık kağıt işçisinin günlük maksimum kazancı, belki 15-16 saatlik bir çalışmanın ardından 30-40 lirayı geçmiyor. Ekonomik olarak sefalet düzeyinde yaşıyorlar. Kentsel dönüşüm adı altında yaşam alanlarına saldırılıyor, evleri yıkılıyor. Toplumsal olarak dışlanıyorlar, etnik olarak hor görülüyorlar. Kendilerine yapılan haksızlıklara direndiklerinde "örgüt üyesi militanı" yaftasıyla kriminalize ediliyorlar. Birçoğunun Kürt, Çingene, sokak çocuğu gibi ötekileştirilmeye çalışılan kesimden olması ezilmelerini daha da artırıyor.

Geri dönüşüm olgusunun saç ayakları ekolojik, iktisadi ve sosyolojik olarak değerlendirmeye tabi tutulduğunda ortaya ilginç sonuçlar çıkmaktadır.

İşin ekolojik tarafına bakınca sadece 1 ton kullanılmış kağıt geri kazanıldığı takdirde, 17 adet yetişkin ağacın kesilmesi, 70 metrekaarelik alanın tahrip edilmesi, 4100 KWH elektrik enerjisinin boşa gitmesi, 270 kg. atık gaz kirleticinin atmosfere atılması engellenirken, 32 bin litre su tasarrufu, 1750 litre fuel-oil tasarrufu ve 2,5 metreküp depolama alanı tasarrufu elde ediliyor.

İktisadi tarafında ise dünyada bilişim ve ilaç sanayi ile aynı işlem hacmine sahip bir sektör haline gelmiştir ve yılda yüzde 8'lik büyüme hızı ile 2010 yılında 600 milyar dolarlık bir pazara ulaştığı tahmin edilmektedir.

İşin sosyolojik tarafına gelince atık kağıt işçileri, Ankara'da yaklaşık olarak 15 000, Türkiye'de ise 300 bin kişi olup, geçimini çöpten geri dönüştürülebilir kağıtları ayıklayarak kazanan "gölge-görünmez emek" in birer neferi durumundalar.

Çağlar DEMİREL
HDP Diyarbakır Milletvekili

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Adana Milletvekili

Behçet YILDIRIM
HDP Adıyaman Milletvekili

F.

Dürayet TAŞDEMİR
HDP Ağrı Milletvekili

Sırrı Süreyya ÖNDER
HDP Ankara Milletvekili

Ayşe ACAR BAŞARAN
HDP Batman Milletvekili

Mehmet Ali ASLAN
HDP Batman Milletvekili

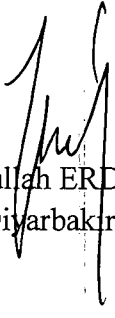
Saadet BECEREKLİ
HDP Batman Milletvekili

Hışyar ÖZSOY
HDP Bingöl Milletvekili

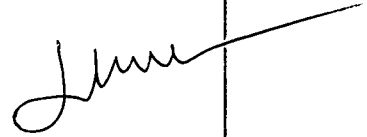
Mizgin İRGAT
HDP Bitlis Milletvekili

Altan TAN
HDP Diyarbakır Milletvekili

İmam TAŞÇIER
HDP Diyarbakır Milletvekili

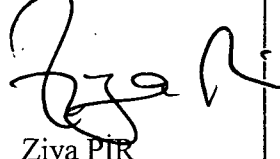
Nimetullah ERDOĞMUŞ
HDP Diyarbakır Milletvekili

Nursel AYDOĞAN
HDP Diyarbakır Milletvekili

Sibel YİĞİTALP
HDP Diyarbakır Milletvekili

Ziya PİR
HDP Diyarbakır Milletvekili

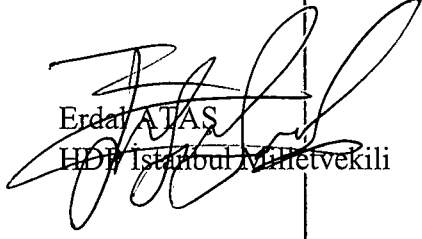
Mahmut TOGRUL
HDP Gaziantep Milletvekili

Nihat AKDOĞAN
HDP Hakkari Milletvekili

Mehmet Emin ADIYAMAN
HDP Iğdır Milletvekili

Erdal ATAS
HDP İstanbul Milletvekili